

Model osobných financií pre vysoké školy Zhrnutie¹

Edukačné prípadové štúdie z finančnej gramotnosti

Tento modul zoznamuje študentov s kľúčovými konceptami a problémami súvisiacimi s konkrétnymi životnými udalosťami, ktoré sa môžu vyskytnúť počas finančného života jedného z nich. Týka sa to piatich prípadov:

1. Získanie vzdelania a nájdenie práce
2. Plánovanie rodiny a detí
3. Kúpa majetku a začatie podnikania
4. Plánovanie odchodu do dôchodku
5. Prijímanie poistných rozhodnutí

Modul je zameraný na študentov bakalárskeho štúdia s obmedzenými základnými znalosťami v odbore ekonomika a financie. Každý prípad je možné distribuovať vopred a je štruktúrovaný tak, aby sa používal tak, aby každý účastník (alebo skupina účastníkov) pracoval na každej úlohe. Odporúčame vytvoriť skupiny s maximálne 3 alebo 4 študentami. Účastníci by si mali prípad prečítať pred hodinou a pred odchodom na seminár a následne vypracovať navrhované úlohy. Odhadovaná dĺžka vypracovania takýchto úloh sú 3 alebo 4 hodiny. Čas počas hodiny (približne 2 hodiny) by sa mal venovať plenárnemu prerokovaniu úlohy. Návrh na usporiadanie času pre triedu:

Pridelenie času	Aktivity
20 min.	Zobrazenie problému (syntéza), úvodné otázky
1 hodina	Každý účastník / skupina definuje riešenie. Musí pripraviť prezentáciu v PowerPointe. Na konci každej prezentácie je krátka diskusia pod vedením inštruktora, kde sa môžu prezentovať maximálne 3 skupiny (každá prezentácia po 10 minútach).
40 min.	Inštruktor predstaví navrhované riešenie a prediskutuje ho so študentmi.

---

¹ EUFin

Personal Finances (Teacher version)

Teaching cases of financial literacy and teaching notes
2021, E-Book (PDF), ISBN 978-3-8309-1469-3

1. Prípadová štúdia: Získanie vzdelania a nájdenie práce

Úloha sa zameriava na plánovanie finančnej budúcnosti 14-ročného chlapca Ahmeda z Holandska, ktorý chce byť softvérovým inžinierom. Chce získať bakalársky titul na Amsterdamskej univerzite aplikovaných vied.

Podrobné vysvetlenie a tabuľky najbežnejšie používaných finančných produktov sú uvedené s popisom životných nákladov a rozpočtu Ahmeda. Študenti získajú podrobný prehľad o odhadovaných nákladoch na tento štvorročný kurz, napríklad o očakávaných životných nákladoch, školnom a očakávanej miere inflácie. Na strane príjmov sa okrem jeho možných príjmov zo zamestnania na čiastočný úväzok poukazuje na možnosti štátnej študentskej pôžičky a tiež na rôzne spôsoby sporenia a investovania.

Študenti sú požiadaní, aby si vypočítali sumu, ktorú Ahmed potrebuje na začiatku štúdia. Budú tiež diskutovať o nefinančných výhodách a nevýhodách rôznych daných možností, napríklad o úsporách s obmedzeniami výberu alebo bez nich.

Podrobne sa berie do úvahy aj finančná situácia Ahmedovej rodiny. Čo sa stane, ak sa rozhodnú použiť svoje úspory na Ahmedovo štúdium? Sú pre nich lepšie jednoduché úroky alebo zložené úroky, alebo investovanie peňazí do dlhopisov? Ahmedovi mladší súrodenci sa tiež môžu v budúcnosti rozhodnúť pre vysokoškolské vzdelanie, takže rozhodnutie o osobnej pôžičke alebo revolvingovom úvere môže byť tiež múdre. Študenti vypočítajú finančné dôsledky s danými, jasne špecifikovanými možnosťami. Žiada sa od nich, aby ich zviditeľnili v diagramoch a diskutovali o výsledkoch.

Po ukončení štvorročného bakalára sa mohol Ahmed prihlásiť na dvojročné magisterské štúdium. Ďalšie dva roky investovania času a peňazí. Existuje návratnosť z dlhodobého hľadiska? Od študentov sa žiada, aby to preskúmali.

Študent bude schopný:

- opísať formy sporenia s obmedzeniami na výber alebo bez výberu (vysvetliť);
- vysvetliť rozdiel medzi jednoduchým a zloženým úrokom;
- vypočítať úroky zo sporiaceho účtu na základe jednoduchého úroku (znázorniť);
- vypočítať súčasnú a konečnú hodnotu peňažnej sumy na základe zloženého úroku (znázorniť);
- vypočítať budúcu a súčasnú hodnotu, ako aj jednotlivé splátky (znázorniť);
- opísať prevoditeľné cenné papiere, ako sú akcie, dlhopisy a akciové možnosti (vysvetliť);
- vysvetliť rozdiel medzi rizikom a návratnosťou investícií pri ukladaní prevoditeľných cenných papierov (vysvetliť);
- opísať niekoľko možností spotrebiteľského úveru (vysvetliť);
- opísať finančné dôsledky spotrebiteľského úveru pre dlžníka (vysvetliť);
- vypočítať pravidelné výšky úrokov, pravidelné splátky a zostávajúci dlh pre niekoľko možností spotrebiteľského úveru (znázorniť);
- urobiť opodstatnené rozhodnutie o financovaní štúdie (vyhodnotiť).

2. Prípadová štúdia: Plánovanie rodiny a detí

Táto úloha sprevádza študentov pri práci na niektorých kľúčových a základných konceptoch finančnej aliterácie. Prípad umožňuje študentom pôsobiť ako otec / matka rodiny zo strednej triedy v krajine západnej Európy; bude čeliť niektorým typickým situáciám a problémom so spravovaním svojich finančných zdrojov.

Po diskusii o situácii opísanej v úlohe a simulovaní možných riešení predložených problémov by mali účastníci vyvinúť kritické uvažovanie okolo troch hlavných problémov (ktoré predstavujú kľúčové študijné ciele prípadu):

1. Súčasná hospodárska a finančná situácia rodiny by sa nemala považovať za samozrejmosť. Môžu sa stať neočakávané udalosti, ktoré budú vyvíjať tlak na stabilitu a budúcu perspektívu ekonomického a sociálneho blahobytu. Súčasný životný štýl by mal brať do úvahy túto možnosť a mal by byť dostatočne flexibilný na to, aby prispôbil krátkodobé šoky.
2. Pri plánovaní budúcnosti sú dôležité dva prvky. Na jednej strane by rodina mala byť schopná predpovedať prevádzkové náklady úmerné prevádzkovým výnosom. Na druhej strane sú dôležité investície. Využitie časti dnešných zdrojov na riešenie budúcich výziev je bezpečné. Budúcnosť navyše predstavuje scenáre, ktoré si aj tak vyžadujú viac peňazí, ako je dnes k dispozícii - plánovanie na dosiahnutie požadovaných cieľov si vyžaduje plánovanie vždy, aj v tých bežných.
3. Úprava plánov a realizácia investícií znamenajú kompromisy. Väčšia spotreba dnes automaticky znižuje schopnosť investovať. Avšak aj keď je na mieste obozretný (trpezlivý) prístup, môže sa stať, že rôzne rodiny si budú vyberať rôzne. Dôvod je dosť ľahký: rôzni jednotlivci / rodiny majú rôzne preferencie. Štruktúra preferencií formuje spôsob, akým jednotlivci a rodina skutočne rozvíjajú svoje spotreby a investície.

3. Prípadová štúdia: Kúpa majetku a začatie podnikania

Za touto úlohou stojí myšlienka, že študenti sa naučia filtrovať masívne informácie, ktoré sa v sieti nachádzajú, a to kúpiť si dom. Môžu sa rozhodnúť pracovať jednotlivo v malých tímoch, počínajúc príkladmi uvedenými v prílohe 1, ak sa líšia v porovnaní s priemermi vašich krajín, môžete si ich upraviť. Výber postavy je jedna vec, výber domu druhá. Obidve možnosti by sa samozrejme mali sčítať. V ďalšej fáze študenti prechádzajú informáciami pri hľadaní dobrého spôsobu financovania domu. Na záver tohto prípadu môžu študenti predstaviť východisko a konečné závery.

Práca na podnikateľskom duchu a podnikaní si vyžaduje aktívny prístup, pri ktorom sa študenti objavia, formulujú riešenia sami, navrhujú stratégie. Vzdelávacie inštitúcie, ktoré chcú pripraviť mladých ľudí na založenie (alebo prevzatie) spoločnosti, musia dať budúcemu začiatkovi vedomosti, zručnosti a postoje potrebné na začatie mikropodniku alebo malého podniku s primeranou šancou na úspech.

Študent bude schopný:

Kúpa domu:

- vypracovať definíciu hypotéky (zapamätať);
- zistiť rôzne druhy hypoték (znázorniť);
- klasifikovať kľúčové faktory, ktoré banka používa pri rozhodovaní o hypotéke (vysvetliť);
- filtrovať a vybrať / hodnotiť informácie na sieti v súvislosti s nákladmi spojenými s kúpou domu (vyhodnotiť);
- predstaviť závery hľadania (vytvoriť).

Založenie malého podniku

- zvážiť výber medzi samostatnou zárobkovou činnosťou alebo kariérou zamestnanca (vyhodnotiť);
- zhodnotiť svoje podnikateľské schopnosti a zdôvodniť výsledky (vyhodnotiť);
- zhotoviť návrh projektu, v ktorom vysvetlia (vytvoria) myšlienku a plány (obchodné, organizačné a finančné) (vytvoriť).

Obchodná hra

Zážitkom z obchodnej hry môže študent použiť a získať nasledujúce vzdelávacie výstupy:

- identifikovať (obchodné) ekonomické výzvy s praktickým významom a dať ich do súvisu s poznatkami vyvinutými v tejto oblasti (vysvetliť),
- vedieť dať do súvislosti teóriu s praxou (vysvetliť);
- získať prehľad o rôznych aspektoch riadenia podniku a vnútorných vzťahoch; (vysvetliť);
- poznať základné teórie a pohyby v podnikovom ekonomickom myslení a implementovať ich v simulovanom obchodnom kontexte (znázorniť);
- zostaviť hlavný rozpočet na základe danej východiskovej situácie a rôznych hypotéz (analyzovať);
- formulovať hypotézy v simulovaný obchodný kontext s využitím daných obchodných ekonomických a ekonomických predpovedí (vyhodnotiť),
- prácou v tíme sa študenti tiež naučia aktívne prispievať k spoločnému výsledku, preberajú iniciatívu a prijímajú zodpovednosť (znázorniť).

4. Prípadová štúdia: Plánovanie odchodu do dôchodku

Jednotlivci na celom svete čelia voľbám, ktoré ovplyvnia ich pohodu počas dôchodkového veku bez ohľadu na konkrétne prvky a nuansy dôchodkového systému, ktoré ich krajina má. V tejto konkrétnej prípadovej štúdii sú študenti vyzvaní, aby zvážili, ako plánovať dôchodkový vek ako člena mladej domácnosti v estónskom dôchodkovom systéme. Tento prípad sa týka výpočtu budúcich dôchodkov v prípade dvoch mladých ľudí - Lindy a Kaleva. Majú odlišné očakávania týkajúce sa ich budúceho zamestnania, príjmu, strednej dĺžky života a dôchodkového veku. V tomto prípade sú uvedené všetky potrebné informácie. Osobitosti dôchodkového systému sú dané na základe estónskeho dôchodkového systému, ktorý má tri piliere - I pilier je štátny dôchodok, ktorý všetci dostanú; II. Pilier je povinne financovaný dôchodok (vyberá sa 6 % ročného príjmu v samostatne vybranom dôchodkovom fonde); a III pilier je dobrovoľný dôchodkový fond. Všetky informácie o systémoch sú poskytnuté v prípadovej štúdii. Študent si však môže vybrať z mnohých možností - aký dôchodok a finančné prostriedky preferuje; či sa spoliehať na pravidlo 75 % alebo na trvalý príjem. Neexistuje teda jediný spôsob ako vyriešiť prípadovú štúdiu.

Cieľom je dať študentom reálnu príležitosť poučiť sa z prípadovej štúdie a preto musia myslieť na možnosti a dôsledky z hľadiska osobného dôchodkového plánovania. Budú im predstavení jednotlivci, v mene ktorých sa musia rozhodnúť, ako aj osobitosti súčasného estónskeho dôchodkového systému. Ako každý systém, ani ten estónsky nemá svoje charakteristiky, ktoré musia študenti poznať, aby mohli robiť vzdelané rozhodnutia, ktoré ovplyvnia ich finančné blaho. Študenti sa nemusia obávať skutočnosti, že ich rodná krajina sa v niektorých špecifikách líši od Estónska, pretože keď sa naučia robiť rozhodnutia v rámci jedného systému, budú ich môcť robiť aj vo svojom vlastnom národnom prostredí. Inštruktor môže študentov požiadať, aby zhromaždili základné informácie o dôchodkovom systéme v ich vlastnej krajine, aby mohli porovnať, v čom by sa ich výber odlišoval od estónskeho v konkrétnom národnom prostredí.

Prípadová štúdia sa týka plánovania dôchodkov. Študent prevezme úlohu mladého človeka (buď muža, alebo ženy alebo rodiny) v konkrétnom dôchodkovom systéme.

Tento prípad študenta naučí, ako robiť dlhodobé plány - výber povinného a dobrovoľného dôchodkového fondu za predpokladu určitých prúdov príjmy a preferencie do budúcnosti.

Študent bude schopný:

- vysvetliť rozdiel medzi stĺpcovými a priebežnými dôchodkovými systémami (rozumieť);
- vypočítať budúcu a súčasnú hodnotu výplát dôchodkov (použiť);
- opísať finančné dôsledky dôchodkového plánovania (rozumieť);
- opísať výzvy dôchodkového systému týkajúce sa starnutia a demografických zmien (vyhodnotiť).

5. Prípadová štúdia: Prijímanie poistných rozhodnutí

Život nám natrvalo prináša neočakávané situácie. Je to riskantná, ale úžasná cesta plná nových dobrodružstiev. Aby sme ho prežili šťastne, je nevyhnutné zohľadniť toto riziko a urobiť maximum pre minimalizáciu možných škôd a škôd spôsobených na našom zdraví a majetku. Mali by sme byť neustále o krok vpred, aby sme odhadli možné komplikácie a uzavreli si pre každú životnú udalosť najvhodnejšie poistenie. Riziko je niečo, čo nás vystavuje nebezpečenstvu, škodám alebo stratám. S rizikami sa stretávame každý deň a tieto riziká môžu mať často finančný dopad na náš život. Ochorenie, zlomenie nohy, autonehoda alebo požiar domu sú príkladmi rizík, ktoré sa môžu stať každému z nás. Keby sme si museli hradiť všetky náklady na lekárske návštevy, chirurgické zákroky a opravy automobilov sami, mohlo by to spôsobiť značné finančné zaťaženie v našich životoch. Na ochranu pred finančnými dôsledkami spojenými s týmito rizikami sa ľudia často rozhodujú pre poistné zmluvy alebo sa od nich vyžaduje rozhodnutie o kúpe. Poistné zmluvy znižujú finančné riziko človeka v oblastiach, ako sú zdravie (zdravotné poistenie), cestovanie (cestovné poistenie), automobily (poistenie automobilu), domácnosti (poistenie majiteľa domu alebo poistenie nájomcu) a smrť (životné poistenie). Spotrebiteľia za tieto druhy poistenia platia poplatok, ktorý sa nazýva poistné, čo je zvyčajne oveľa menej ako náklady spojené s týmto rizikom bez poistenia. Spotrebiteľ, ktorý si kúpi poistnú zmluvu, sa nazýva poistník. Poistenec môže zaplatiť poistné naraz alebo prostredníctvom platobného plánu, ktorý rozdeľuje celkové náklady na platby uskutočňované mesačne, štvrťročne alebo podľa iného dohodnutého splátkového kalendára.

Po diskusii o situácii opísanej v prípade a simulovaní možných riešení pri prezentovaných problémoch by mali účastníci vyvinúť kritické uvažovanie okolo šiestich prípadov (ktoré predstavujú kľúčové študijné ciele prípadu).

Študent bude schopný:

- zapamätať si základné pojmy;
- pochopiť, ako funguje poistný trh a aké sú zásady poistenia;
- aplikovať teoretické vedomosti a praktické zručnosti v otázkach poistenia;
- analyzovať riziká a charakterizovať poistné riziko so zameraním na komerčné a nekomerčné
- poistenie ako aj životné a neživotné poistenie;
- hodnotiť poistné produkty, ktoré sú dostupné na trhu;
- vytvorte individuálne poistné portfólio prispôbené na základe vašich skutočných potrieb.